

Nro. 9.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBOL.

*Kelt Bétsben Jul. usnak 20. dik napján 1798-ik
éftendőben.*

Olasz Ország.

Egy *Turini* 4-dik Juliusi tudositás szerént, a' Frantzia Respublika a' Sárdiniai Királyhoz mutatott oltalomért, a' már közönségelsé tétetett pontokon kívül, még a' következő fel-tételeket is kívánta, és nyerte-meg: — 1)ször. A' Király három millió Livrákat fizet aranyban Frantzia országnak. — 2) Minden Feudalis titulus, és Juss el-töltetik. — 3)ször. A' köz-kezen forgó pappiros-pénznek, a' Piemontban lévő papi joltságok rendeltetnek securitásul. — 4)ször. A' Királyi tábor 5000 emberekre szállittatik-le. — 5)ször. A' Piemonti Rendek ölszfe-hivattatnak, hogy a' Státus-adólságoknak le-fizetése felett tanátskozzanak.

Már most a' *Ticino* körül öszsze seregelve vól a' Cisalpinus tábor is takarodik onnét a' maga előbeni fekvő-helyeire széljel.

Az ujj Romai Respublika' Törvényhozó Gyülése is meg-határozta már, hogy a' Frantzia Respublika' 7-dik észtendejének 1-ső Vindemiairjétől (a' folyó észtenőnek 22-dik Septemberétől) fogva, a' Romai Respublikában is mindenüvé a' Frantzia Kalendárium és a' Frantzia egyéb idő-mértékek vétettefsenek-bé.

Hova megyen *Bonaparte*? — erre a' kérdésre még ma is több a' felelet, mint a' mennyi kívántatna. Éppen ezért nem ér semmit. Hogy *Málta* szigetén egy 6 ezer fejből álló Frantzia sereget hagyott hátra — hogy a' *Máltai* katonaságot és Matrózokat magával mind el-vitte, és *Málta* mellől három tsoportokban, Junius' 18-dikán, 19-dikén, és 20-dikán útnak indult — mind ezek azok, a' miket felölle még eddig, mint valóságokat, úgy irhatunk. — Hogy Candiába és Cyprusba ki-fzállott volna az ólta, ez még tsak hír.

Livornóba egy *Ragusai* hajó érkezett *Máltá*ból Julius' 6-ikán, a' mely 54 utazó, többire Frantzia, Piemonti, és Toskánai születésű, *Máltai* Ritte-tereket hozott és tett-ki oda. — Ezek hozták azt a' hírt *Máltá*ból, hogy a' Nagy-Mester, 7 Ritte-rektől késértetve, és egy Frantzia Fregát' általma alatt, egy hajón, Junius' 18-dikán evezett légyen el *Máltá*ból, és útját *Triest* felé folytatta. Már lehetetlen, hogy a' *Bonaparte*' tzelozásai is sokáig titokban maradhassanak.

Batava Respublika.

A' *Hollandiai* vagy *Zeelándiai* partok mellől könnyen fontos hireket hallhatunk kevés napok

alatt, a' mely vélekedésre az adta az alkalmatos-
ságot, hogy a' *Z Indiai* partok mellett evező
Anglus hajók között már most, *Orosz* zászlós
hajók is szemléltetni kezdetek. Azt is sok felől
írják, hogy az *Orosz* országló-széknek egy uj ren-
delése által, az *Oroszok* és *Hollandusok* között ed-
dig felvett *Commercium*, már egészízen félbe szakasz-
tatott legyen.

Ezek az Anglus hajók között a' *Zelandiai*
partok mellett szemléltető *Orosz* zászlós hajók, bi-
zonyoson az elsőb osztály-béliek közzül valók
léznek. A' második osztálya az Anglusok' sege-
delmére küldetett *Orosz* hajós seregeknek, a' mely
6 *Linea* hajókból áll, az *Admirál Kruse*' vezérlése
alatt *Jul. 9-dikénn* érkezett *Koppenhága* mellé, a'
honnét nem soká kijebb evezni szándékozott az
Északi tengerre.

Irlandia.

Az *Irlandiából* *Julius*' 10-dikéig *Londonon*
keresztül jött tudósítások szerint, ott még eddig
csak mind nem tsendesedett egészízen el a' rebel-
lió. A' még fegyverben lévő békételenkedők' szá-
mát, 22 ezer fejekre számlálják. Az ő mostani
fekvő helyeik, *Kildare*, *Carlow*, *Wicklow*, *Wex-*
fort, *Westmeath* Grófságok, és *Cork*nak *Napnyú-*
goti vidékei. Melyre nézve még esnek közöttök
és a' Királyi seregek között naponként véres fejű
ütközetek, a' melyekben most egyik majd a' má-
sik félnek fordul a' Szerentse' ábrázatja: és min-
denütt, a' hol hátat adni kéntelenítettnek a' rebel-
lisek, öldöklésnek, égetésnek, és prédálásnak pufz-
ta-nyomait hagyják hátra magok után.

A' *Bantry* öblibe valósággal bé-evezett a' re-
bellisek' számára egy fegyverrel terhelt *Frantzia*
hajó a' napokban, melyről azt tartják, hogy éppen

az a' *Concorde* nevü Frégát fog lenni, a' mely a' minap a' *Rocheforti* kikötő-helyből ki-evezett.

Anglia.

Az Anglus Országló-izék a' Frantzia partokon a' észre-vétehető ujjanton kezdetett nagy készülétek-hez képpest, maga' részéről is kettőzietve téteti a' készüléteket. A' milyen készülét a' többek között, hogy a' Királyi fegyveresek a' tenger-partok felé való takarodásra, az ország belső részeinn rendelkezéseket vettek, hogy az ellenség igyekezeteit, ha t. i. tsak ugyan próbát akarna tenni, semmivé tegyék. Itt, t. i. ezen előre való vigyázásban keresik némelyek annak a' Contra-parantsolatnak fundamentomát is, a' mely mostonában adatott-ki, és a' mely szerént már most azok a' Regementek, a' melyeknek egy előbbeni parantsolat szerént Irlándiába által kellett volna ovezni, meg-maradnak Angliában.

Az előre való vigyázás végett ki-adatott rendelkezések közzé tartozik továbbá az a' Proclamatzió is, a' mely az idegenekre nézve a' 7-dik Juliusi Londoni Udvari Ujjságban ki-hirdettetett. Ez által minden Angliában lévő idegeneknek tudokra adatik, hogy mind azok ő közzülök, a' kik passus nélkül az országból el-távozni próbálnak, és kézre kerittetnek, egy elztendeig tartó tömletz-béli fogsággal, és 7 elztendeig tartó számkivettetéssel fognak büntettetödni. Az a' hajós, a' ki valamely útazót, hogy az országba hozza, passus nélkül fel-vélzi a' hajójára, 5000 Forint büntetést fizet. A' meg-érkező indenek, nyilvánóságos engedelem nélkül az országban le nem telepedhednek.

Egy más Proclamatzió szerént, a' már Angliában lakó idegenek hat hetek alatt, az ez után érkezők pedig meg-érkezéseik után egy hét alatt, neveiket, elztendeiket, állapotjokat, izületéseknak

helyét, foglalátoságaikat, és azt a' helyet, a' hon-
nét ide jöttek, irásban bé-adni köteleztetnek, a' me-
lyért levél adatik nékiek, hogy az országban bá-
torsággal meg-maradhatnak. Minden idegennek
bé kell magát azon helység' előljárójánál a' lai-
stromba iratni, a' hol lakik. Ez a' Proclamátzió
még az Angliában találtató Irlándusokra is ki-ter-
jed, mint idegenekre: és oda tzelez, hogy nem
csak az országban találtató idegenek' száma tanul-
tatódjon-ki és határozottatódjon-meg, hanem ennek
felette, hogy a' gyanusok és roszfz gondolkodásu
emberek, a' hív jobbágyoktól meg-különböztet-
helsenek. Az idegen Ministerek, Követek, és az
ő hozzájuk tartozók, a' 14 esztendőmég meg nem
haladott férjfi és leány gyermekek, így szintén
azok a' személyek is, a' kik vagy a' Titok-Tanáts-
tól, vagy valamelyik Státus-Secretáriustól, Specia-
lis engedelmet mutatnak, a' laistromba való irat-
tatás, és az idegenekről szolló törvény: alóll ki-
vétetnek

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Admirál *Bridport* Julius' 6-dikánn *Quesant*
mellől dátálta az Admirálishoz küldött tudósi-
tásait. Az ő hajós serege oly szorófsan bé-zárva
tartja mostan a' *Bresti* kikötő-hely' száját, hogy
sem ki sem bé evezhet egy hajó is.

Nápkleti Indiából, *Madras* nevü nagy Anglus
kereskedő városból, Lord *Hobart* Londonba ér-
kezett, és tudósításokat kozott az ott folyó dól-
gokról a' Kereskedő Kompániához. A' szározonn
is érkezett ugyan onnét egy Kurir ide.

Francia Respublika.

A' Párisi Directoriális Redacteurben Jul. 13-di-
kánn a' következő 1-ső Juniusi *Philadelphian* tu-
dósítás olvastatott: —

„Ide (*Philadelphiába*) Kapitány *Schmith* hetvennyolcz napok alatt *Ile de France* mellől *La-Betzi* nevű hajóval meg-érkezvén, azt a' hirt hozta, hogy két Frantzia Fregátok, *Madraut* ágyuzni el-kezdették légyen, és már meg-lehetős károkat is tettek volt benne. Az után az *Anglus* Napkeleti Indiai Kereskedő Kompániának egy 400 ezer Dollárnyi terhű hajóját arra kényszerítették, hogy a' partok mellé fusson, és meg-fenekeljen. Egy *Danus* zászlóval evező hajót pedig, a' mely hasonlóképpen az *Anglusok'* számára, és 400 ezer Dollárokat érő portékával volt rakodva, mint prédát el-fogtanak.,,

Julius' 14. tartatott a' szokott ünnep Párisban. A' két Törvény-hozó Tanácsokban, ezen nap' környülállásaihoz alkalmaztatott oráziókat mondtak a' Tanácsok' Præsesei. — Ugyan ezen alkalmaztósággal az egyesült Irlándusoknak egy Jelentése olvastatott fel az Öt-százak' Tanácsában, a' mely valamint helybe-hagyással halgattatott, ugy a' leg hizelkedőbb felelet is adattatott reá,

A' Respublika' 7-ik esztendejében lejendő tulajdon költségét a' Directoriumnak, az Öt-százak' Tanácsa elibe terjesztette a' Fináncz-Commissió' nevében *Licéaire*. A' summa 3 millió és 556 ezer Livra: 's-a' következő ágakból áll, u. m: — A' Directorok' fizemélyes költsége 756,000 — szállásaik' bére 815,000 — a' Secretárius' költsége, 315,000 — a' izükséges építésekhez kívántató summa, 1,150,000 — a' titkos költség, 500,000 Livrákra telik.

Francois-de-Neufchateau, a' ki Selzből előbb a' Rénus mellett le Máintz és Köln felé vette volt útját; *Brüsseln* keresztül Jul. 13-dikára vilzfá érkezett Párisba. — Irják *Brüsseln*ből, hogy az *Ostendi*, *Nieuporti* és *Dunkircheni* kikötő-helyekben a' kézületek ujjanton nagy szorgalmatósággal kezdenek az *Anglia* ellen való expeditzióra tétettet-

ni, és az egész dolog olyan ábrázatot vett magára, mint-ha ez az expedíció csak ugyan munkába fogna már most vétettetni.

Az ólta, hogy közelébről az a' régi végzés meg-ujjittatott, a' mely fzerént annak, a' ki egy Emigránst bé-jelent, meg-fog, és kézhez fzolgáltat, az ő meg-ölettetése után 100 Livra jutalmat adnak, ismét fzorossan kezdenek a' ki-vándorlottakkal és meg nem esküdt Papokkal bánni. Sokak fogattatnak és ölettetnek-meg.

Sem egy Levegő-hajós sem egyéb machineur nem vonta a maga productiójával a' Párisiak' figyelmetességit, úgy magához 's-nem tsalt oly nagy sokaság-özfze, mint ezen Julius hónapnak 11-dikénn, *Garnerin* nevü Frantzia levegő-egi hajós Párisban; ki-ről a' közelébbi Kurirban is volt valami emlékezet. A' nézőknek temérdek véghetetlenségét csak abból is meg lehet itélni, bogy a' fel-evezésnek helyére való bé-botsáttatodásért özfze gyúlt summa, többre, mint 30 ezer Livrákra telt. A' productzió egész tökéletességgel esett-meg: nevezetelsá tette pedig azt mindenek felett az, hogy ezen alkalmatósággal egy *Henrika* nevü nagy el-tökéllettségür leánka is fel-evezett *Garnerin*nel. Páristól 4 mértföld távolságra *Goussainville*ben *Souches* mellett szállottak-le a' földre. Hazafi *Garnerin* méltónak tartotta ezen levegő-egi útazásának lé-írását a' publicum' elibe botsátani, a' melynek foglalata a' következőkből áll: — „

„A' levegői golyobissal és a' *parachütt*tel (az esés-ellen-valóval) probának okáért ezen alkalmatósággal tétetett fel-menetel, a' publicumnak nagy aplaususa között esett-meg. *Henrika* hazafi leányalzfzony bé-ülvén a' hajóba, el-tökéllettségéért és változás nélkül való maga-tartóztatásáért a' publicumtól bámultatott, és én bennem nagy hozzá való bizodalmat gérjafztett. Muzsika-fzó- és a' publi-

cum' kiáltozásai: között emelkedtünk-fel. A' fel-emelkedés-közben sok féle revoluziókat (ingadozásokat és forgásokat) tett a' machinánk a' magategejénn. Ahöz képpett, a' mint az ég'-golyobissa a' nagyobb-nagyobb magótság szerént, külömb-kü külömb tekintetben tünt szemeink' elibe, kérdezöködtem az én szeretetre méltó és interefsáns úti-társamtól: a' bámuláson és t'udáلكozáson kívül nem vettem benne egyéb változáft éfzre. Valóssággal, semmi nintsen is oly kellemetes, mint az az érzékenység, a' mely egy ilyen levegői machinában való fel-emekeldéskor gerjed-fel az emberben: lehetetlen dolog ellent álláni ezen érzékenység' le-irhatatlan kellemetefségének. A' léleknek minden egyéb tehetségei el-nyúgodni láttanak ekkor, hogy egészfen tsak a' tsudalkozásnak engedjenek helyet. Nints szebb és méltóságosabb, mint a' világnak szemléltetődése, pedig a' mely még két annyivá teszi a' maga' szépségét és kiterjedését a' levegő-egi utazók' szemei előtt. Tsak hamar mindenek meg-setétültek körülöttünk. Egy sűrű gőzönn keresztül hatván, Da'ary fellegek' felibe érkeztünk. A' milyen szép vólt az a' tekintet, a' midön semmit se láthattunk többé: éppen oly rettenetes is vólt reánk nézve. Képzellen bár valaki két valóságot egy oly tenger felett függeni, a' melynek egymásba ütköző habjai iszonyu zugáfsal rontsolják egymáft öfzfe, 's-a' melyek között egy-egy véghetetlen méjjség nyilik a' le-tekitőnek szemei előtt; még is tsak'egy igen tsekély képzeletet is alig fermál magának a' mi helyünkönn való tekintetről. Az én kurázsiss utazó-társam telyefséggel nem iszonyodott. Ekkor valami nyóltz-ízaz rád (tois) magótságnyira vóltunk. Az ő meg-egyezésével még feljebb is emelkedtünk, úgy, hogy hatfáz-hatvan rudnyira hagytuk magunk alatt azon fellegeket, a' mellyek a' közöttök lévő szakadások által a' földet olykor-olykor szemeink' elibe tüntették. Azon meg-jegyzések szerént, a' melyeket én ezen magófs helyenn a' levegő-mérővel tettem,

és *Lalande* Hazafinak ezen meg-jegyzésekkel meg-egyező számvetése fzerént, ezer-négyfáz-hatvan rudnyira emelkedtünk vólt fel a' föld' szine felett. Nem eshetett-meg, hogy ily magas helyen, a' levegőnek külömb-külobm mértékü változásai, sü-rübsége, és ritkábbsága miatt, a' melyek még füleinkben is igen kedvetlen tsengéseket okozta-nak, sokat ne szenvedtiünk vólna. Levegő-fo-lyamatokra is találtunk, a' melyek oly módon meg-ingatták a' machinánkat, mind a' hajókkal szokott történni: melly is nagy alkalmatlanságot oko-zott nékem, és az ifju személyt is féltettem. Kérdeztem, hogy, hát mint vagyon? — igen jól — ezt felelte, és ezzel énekléshez kezdett. Mi azonban már ékkor nem vóltunk bátorságos helyenn; a' machinánk erősen ingadozott (oscil-lált), és sebessen keringett. Én rozszzabbúl-meg-rozszzabbúl kezdettem lenni; még végre olly nagy íziv-béli fájdalmat éreztem, a' mely vesze-delmes lehetett vólna. Nehány Koloniai tseppe-ket nyeltem-le; és a' körültem lévő dolgok' es-merése-béli még hátra lévő tehetségemnek még vettem annyi hafznát, hogy a' levegő-golyobis tsapját (ventilumát) meg-nyitottam. Ekkor le-fe-lé kezdtünk elegendő sebességgel botsátkozni. Közelitvén a' föld-szinéhez, egy vélünk lévő vats-matskát ki-vettem, melynek segedelmével *Bour-get* mellett a' *Dugay* térségre le-szállottunk. A' lakosok jól fogadtak: hanem a' Municipális Agens pafsuft kívánván, sok bajunk vólt véle, még ma-gunkat előtte meg-igazithattuk. — „Ennyiből áll a' resultatuma a' mi levegő-egi útazásunknak, a' mely is *Henrika* hazafi kis-aszfzonynak, a' ki még alig 21 esztendős, nagy betsületére szolgál. Az ő ritka kurázsija, és nem önnön-hafznára va-ló vágyodósága, mind az útazás-béli veszélyeket, mind pedig az azt meg-előzött kedvetlenségeket, és akadályoztatásokat, mindenek felett pedig azt a' hozfzas kördezösködést, a' melyet az itt lévő Departamentalis tizfti-hivatal, a' Szüzszel el-indu-

lásunk előtt el-követni a' maga' jufsának gondolt lenni, semmiknek tartatták véle. El nem halgathatom, hogy az ő helyit a' levegői hajó bansok hazafinék igen iregyelték néki, a' milyenek-voltak a' többek között egy idegen Dáma, és egy 17 esztendőös ifju leány-személy, a' ki a' publicum' tapsolásai között a' hajóba bé-ülvén, meg nem tartoztathatta magát a' sirástól, a'-mikor a' hajóbol az induláskór ki-fzállani kéntelenített. — „A' mely levegői utazást én holnap-utánra kihirdettettem vólt, de a' melyet most el kell halasztanom, hofszu, és egyenesen tsak a' tudományoknak szenteltetett út leszen. — „
 „ *Garnerin.*

Rouenből azt írják, hogy a' másik hires levegő-egi Frantzia Admirál, *Blanchard*, egy hat levegő-golyobisokból álló hajós sereggel készül onnét egyik nap *Párisba* evezni ebédre *Garnerin*-hez. A' *Roueni* kisalfszonyok már előre sirnak-rinak *Blanchard*onn, hogy, a' *Henrika* példája fzerént, vegye-fel őket is ezen levegő transport-ra. — Rettenetes transport! — Efsék-le tsak egy: majd nem fog a' többi fel-kiváncozni. Jóbb nékik alatt.

Magyar Ország.

Temesvárról, Jul. 18-dikánn: — „

„Az itt lévő Politikai tizti-székhez olyan híradás érkezett közelébbrol, hogy *Werschetz* mellett temérdek *Sáskák* vétetődtek légyen észre, melyeknek rettenetes kártékony-sága miatt a' körül fekvő vidékek, mint *Werschetz*, *Wadina*, *Margita*, *Sz. János*, *Kövérésch*, 's-többek, nagy nyughatatlanságban vagynak. Az 1782-dik esztendőben is hasonló *Sáskák*' sokasága prédálta volt fel ezeket a' vidékeket. Minden szükséges kézületnek annak módja fzerént tétettetnek ezen kegyetlen el-lenség ellen.

„Itt nagy héseg kezdett járni. Az aratás olyan jó, hogy a' leg idősebb embereink nem emlékeznek a' gabonának ilyen nagy bőségére.

„Moldovából a' Duna mellől *Galatz* nevű városból, a' következő Jun. 23-dikán költ tudósítást vette egy itt lakó kereskedő: — A' *Delatzia* Kompania' hajóji, és egy Sz. *Bartholomeus* nevű más igen nagy hajó, Bánátusi gabonával terheltetve, a' *Dinann* ide (*Galatzba*) le-érkezének. *Widdin* mellett nagy baja volt a' Kapitányoknak, *Klemensnek*. Noha Cs. K. Zászlóval eveztenek, *Passawand Oghli* mindazáltal reájok tüzeltetett, és talám el is vette volna éléseiket, ha a' Török Császári Vezér a' *Kapudán-Basa* a' dólgot eszébe nem vévén, három *Schalupok* által mind addig nem védelmeztette volna őket, míg bátorságos helyre nem értenek. Így is 27 ágyu-lövés esett reájok: hanem minden kár nélkül: tsak három golyobis érte igen gyengén a' hajójokat.

Erdély.

A' Nyelv mivelő Társaság' Gyűlései' jegyző Könyve' foglalatajának folytatása.

XXXVI. Gyűlés M. Vásárhely. Pünköft Havának 2-dik napján 1798. *Folyó Dolgak:*

1). A' jegyző Könyv fel-olvasása, 's-a' Kassa számba vetele után olvastatik T. P. K. OO:-béli Kolosvári Kollégium Rectora Bolla Márton Ur levele, küldött mellette, a' Társaság Gyűjteményei közzé egy ujj munkáját: *Martini Bolla e Scholæ Pii Primæ Linæ Historiæ Universalis in usum studiosæ Juventutis Claudiopolitanæ Tom. 1. Claud. 1798. 8.*

2). Mélt. Gróf if. Teleki Domokos Ur mutatja-bé a' Társaság Gyűjteményei közzé, *nyomta-*

tásban: a) A' Vallás és erkölts tanítását, a' nevens-
 dék ifjuságnak elméjére alkalmaztatva Béts 1798.
 8vo. b) Abhandlung der Fechtkunst auf den Hieb
 zu Fuß und zu Pferde zum Gebrauch der Caval-
 lerie von Carl Timlich, Vienn. 1796. 4to. c) A' Bé-
 kétség Ode Pest 1798. 4to. *Kéz Írásban* d) *Ovidi-*
usnak első Könyve a' szerelemről Magyar ékes ver-
 sekben fordittás. — Az Orleanii Szüz fordittojá-
 nak munkája. e). A' Lisbonai vezedelem. Vagy
 annak az Axiomanak vizsgálása *Minden jól vagyon.*
 Fordittás szép versekben egy nagy erdemü Uré.
 f). *Mohács vidékiről irt versek* egy érzékeny szo-
 moru ének. Petéri Takáts Josef Ur munkája.

3) Ugyan Gróf Teleki Domokos Ur mutat bé
 három darab igen szép nemes Köveket. a). Egy
 Siberiai Amazon kő. b). Egy darab igen eleven
 tüzü Opál kő. c). Egy Opalizáló csiga Már-
 vány.

4) A' Rendes Titoknak mutatya-bé ugyan Pe-
 téri Takáts Josef Urnak egy munkátskáját arról:
 Hogy keljen utazni. A' melyet a' Társaság kö-
 zönséges örömmel, és Atyafiságos közönettel vévén
 meg-vizsgálását rendelte. Ezek által nagy remény-
 séget vett arról, hogy a' Nemes Hazafiak között
 azok, kiknek arra készületek és hajlandóságak
 vagyon, az ilyen jeles apró példák által fel-buz-
 dítottván, arra fognak indittatni, hogy azokat melyek
 az ugy nevezett Classicus Írókat mind a' régibb Gö-
 rög és Déak, mind pedig ujjabb nyelvekben, az
 Elmének és ékesen szollásnak muftjai és tsudái,
 és a' melyeken fundálodhatik egyedül egy Nemze-
 ti Nyelvben a' szépnek és jónak esmérete, és az
 igaz iznek keresése, Anyai nyelvünk rész kíván-
 nyák fordittani; meg pedig a' Vers^S Szerzők Felsé-
 ges énekeiket hasonlóképpen versekben.

5) Jelen-lévő Domokos Ferentz Ur jelenti:
 hogy a' Juhoknak métejtől való meg őrzésekre és

orvoslásokra, hofzfas tapasztalásai, és sok káraí után, egy jó és bizonyos orvosságra talált, melyet molt a' Társaság köz jóra való törekedéseinek látásától ébresztetvén, tovább nem kíván titokban tartani, hanem hazájához való szeretetből, a' közönségesség-tétel végett a' Társasággal fog köz leni. Azonban ezek az időt ek-vévén az előbbeni Gyűlésben elkezdett Rendes Munkáknak folytatása, esmét a' jövő Gyűlésre halasztatik.

Aranka György
R. Titoknok

* * *

Egy ujj meg-jegyzés, az Acacz-fa' hafznait meg-esmérni-nem-akarók ellen: — „

Még máig is vagynak a' kik a' nélkül, hogy az erdővel való bánáshoz valamit igazában értenének, az Acaczjáról külömb-külob iteléseket mondanak és annak egyéb aránt már ellene-mondhatatlanul meg-mutatódott hafznos voltát, egy-s-más ki-fogásokkal el-disputálni akarják. Pfaltz-Zweybrückeni Hertzegi Státusz és Conferentz-Minister's-egyzersmind Fő-Vadász-mester, Báró Eoebeck, a' tolyó 1798-dik elztendőben Mártziusban egy olyan Acacz-fa' erdöskét vágattatott-le, a' mely Nyirfával erőssen elegyített volt.

Ez a' kitsiny Acaczfa-erdö, Zweybrückentől négy ora távolságra, egy nagy sivatag erdös helyenn feküdt; a' földjének ki-terjedése három Jugerum. Le-vágattatása előtt 12 elztendőkkel plántáltatott volt, de nem tisztán, nem lévén elegendő Acacz tsemere, hanem Nyirfával erőssen elegyesen, úgy hogy a' Nyirfa leg alább hat rész, az Acaczfa pedig tsak egy rész lehetett. Ezen három Jugerumok 45 1/2 öl tüzre való hasáb-fát adtak, az ölnök hofzszuságát 6, szélességét 4, és a'

hasáboknak hosszúságát is 4 lábra számlálva. Ezen kívül voltak még a' vékonyabb ágak, a' melyekből pafzuly-karók készítették, és a' tűzre való hulladék ág-bog. Meg hagyattak még az helyekenn 8 szép Acacz elő-fák, magnak. Szekeres's-egyéb munkára is sok ki-vállogattatott a' szépéből.

A' *Wizleben* fel-vetése szerént, szoróssan véve 100 esztendő alatt egy Jugerum föld 60 7/8 öl Bikfánál többet nem ad. *Hartig* azt mondja, hogy 120 esztendő alatt a' leg jobb föld 65, a közép-szeru hegyi föld pedig 34 öl Bikfát terem. Mind ezekhez képest ha a' közép számot véltzi az ember, és egy Jugerumnyi Bikfa erdőnek termését 100 esztendő alatt a' leg jobb földön 60, a közép-szerünn pedig 30 öltre telzi, inkább sokat tett, hogy-sem keveset. Az *Esebeck* Ur által le-vágatott, Bikfával erősen egyvelges Acacz-erdőnek egy Jugeruma 12 esztendő alatt, 15 öl fát adott, következés-képpen 96 esztendő alatt leg alább 120 ölt adott volna, mint-hogy az Acacz-fa minden le-vágás-után sűrűbben ki-sarjazott, a' Nyirfa pedig, mind jobban-jobban ki-vezett és így a' termés mindenkor több lett volna. *Esebeck* Ur sokkalta tsekélyebbnek állítja lenni a' Nyirfát, mind az Acacz-fát a' termésre nézve is, melyre nézve menyivel lett volna több még a' termés ezen 3 Jugerum erdőről, ha az tsupa Acaczfa lett volna? —

A' Jénai Litteratur-Zeitungnak 93-dik Számja alatt, következő Magyar Litteraturát illető, 1798-béli, Posonban Aprilis 1-ső napján költ Tudósítást olvasunk: — „

„Közönséges Laistroma azon Magyar országi Könyveknek, a' melyek az 1798-diki *Josef* napi Pesti országos vásárra, vagy egészlizen ujjan, vagy meg-jobbitva, vagy ujjanon-ki-nyomtatva, ki-

jöttek, vagy még ki-jövendők. Pesten Kilián Testvérek' könyves-házában, 7 k. 18 lap. 8-tzad rétbén.

„Ezen Magyar országot illető, első, vékony catalogusnak az érdeme, Pesti Professor' *Schedius* Ur' tulajdona. A' Német Birodalom-beli e'-féle készületeknek, e' volna első követése egy más idegen országonn. A' *Leopold* napi *Pesti* vásárra is egy hasonló laistrom fog ki-jöni. Mostanában a' Magyar országi és Erdélyi Könyv-nyomtatók közül csak 30-tzak küldötték volt bé a' magok' ujj-ságaik' laistromát: ezen-túl tökéletesebb fog lenni a' Laistrom; és a' lapok' száma, 's-a' könyvek' árra is fel fog tétettetni, azoknak rövid summá-jokkal együtt, a' melyet csak a' titulusokból nem lehet észre venni. A' mostani laistromban 45 nagyobb és kisebb ki-jött könyveket számláltunk-meg azon 8 Illiriai nyelven ki-jötteken hívül, a' melyek az *Universitás'* betüivel nyomtattattak-ki. Egész-zen véve, Magyar országonn (a' mint a' Hálában ki-jött Magyar ország' *Historiája'* I-ső részében, Professor *Schwandnernek* fel-vetése szerént iratik) nem 50-re, hanem 200-ra is lehet tenni a' Könyv-írókat., — (Erre csak azt a' megjegyzést lehetne tenni, hogy itt a' Könyv-írók' száma annyi, a' mennyi lehet. Több vagy kevesebb. Ötven lints; hanem két száznál sokkal több.)

Tudósítás.

Knigge' fordítása, mellyről már egyszer az újságokban volt emlékezet, el-hagyta már a' sajtót illy tzim alatt: *Az emberekkel való társalkodásról, vagy: Mi-képpen kellesek minden rendbéli emberekhez magunkat úgy alkalmaztatnunk, hogy a' világban boldogulhassunk. Irta német nyelven Báro*

Knigge Adolf. Szabadon fordította Kis János. Három kötetben. Győrben 1798. Az árra még egy ideig egy Rforint lészén, a' mint az elő fizetés szerént vólt. Exemplárok találtatnak: *Pesten* Kilián és Kis István Könyváros Uraknál, *Posonyban* T. Belnay Prof. és *Wéber Simon Péter* Könyvnyomató Uraknál, *Sopronyban* T. Raits Prof. Urnál. *Pápán* a' Ref. Collegiumban, *Győrben* T. Németh Prof. és *Müller* Könyvkötő Uraknál, *Osgyánban* T. Kollár Prof. Urnál, *Köszegen* Ludvig Könyvkötő Urnál, más nevezetesebb városokban pedig valamint Erdélyben is *Wéber Simon Péter* Ur' Commissionáriusainál. — A' nevezett helyeken vagynak még e' következő könyvetskékből is nyomtatványok: *Erkoltsi oktatás az ifjabb affzonságok számára.* Irta egy *Angliai Dáma.* 12 kr. — *Meiners* Prof. oktatása miképpen kellesték az ifjaknak haszonnal dolgozni, kivált magokat az olvasásban, ki-jegyezgetésben 's írásban gyakorolni, az ifjaknak leg szükségesebb könyvek' esméretével megbövitve 12 kr. — 'Sebbe való könyv. Azoknak, a' kik az olvasásban hasznos gyönyörködtetést keresnek 24 kr. —

Hiradás.

A' vólt *Mosoni*, most pedig *Magyar Óvári* Cs. K. privilegiált szőr matériá és fajú posztó fábrika kivánnya külföldi barátjainak tudtokra adni, hogy ismét meg fogja a' *Pelli* országos vásárokat, 's közelébb a' jövő sz. János fő vétele napján esendőt látogatni, és arra igen fajn, és középzerű fajn $\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$, és $\frac{1}{2}$ — széles posztókat, kazemirt, és fél posztókat vinni. Az áruló böltja a' vásár útzában a' *Basilits György*, 26. szám alatt lévő házában fog lenni.